

«Εκπαίδευση και Έρευνα βασικός μοχλός της Ανάπτυξης»

Εθνικό Απολυτήριο και εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

Η ολοκλήρωση της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και η πρόσβαση στην τριτοβάθμια αποτελούν, διεθνώς, ένα από τα πιο κρίσιμα και αμφιλεγόμενα σημεία της εκπαιδευτικής πολιτικής. Στις περισσότερες χώρες, η μετάβαση αυτή συνδέεται με επίσημες αξιολογικές διαδικασίες, οι οποίες επιτελούν διττό ρόλο: αφενός πιστοποιούν την ολοκλήρωση της σχολικής φοίτησης, αφετέρου λειτουργούν ως μηχανισμός επιλογής για περιορισμένες πανεπιστημιακές θέσεις.

Η διεθνής εμπειρία δείχνει ότι δεν υπάρχει ένα ενιαίο, «βέλτιστο» μοντέλο. Υπάρχουν συστήματα υψηλού ρίσκου και έντονης συγκεντρωτικότητας, όπως το κινεζικό [Gaokao](#), αλλά και πολυπαραγοντικά μοντέλα, όπως εκείνα που εφαρμόζονται σε χώρες της Ευρώπης και της Βόρειας Αμερικής, όπου συνδυάζονται σχολικοί βαθμοί, τυποποιημένες εξετάσεις και πρόσθετα κριτήρια.

Οι Διεθνείς πρακτικές

Τα διεθνή συστήματα εισαγωγής μπορούν σχηματικά να καταταχθούν σε τρεις κατηγορίες:

1. Συστήματα μονοδιάστατων, υψηλού ρίσκου εξετάσεων, όπου ένα εθνικό τεστ καθορίζει σχεδόν αποκλειστικά την πρόσβαση στην ανώτατη εκπαίδευση. Τα συστήματα αυτά διακρίνονται για τη διαφάνειά τους, αλλά συχνά συνοδεύονται από έντονη πίεση, κοινωνικές ανισότητες και υπερβολική έμφαση στην εξετασιοκεντρική προετοιμασία.
2. Συστήματα απολυτηρίου με ενσωματωμένη αξιολόγηση, όπως τα [A-Levels](#) ή το [Baccalauréat](#), όπου η σχολική επίδοση και οι τελικές εξετάσεις συνυπάρχουν σε ένα ενιαίο πλαίσιο πιστοποίησης.
3. Πολυπαραγοντικά μοντέλα εισαγωγής, στα οποία συνδυάζονται βαθμοί Λυκείου, γραπτές δοκιμασίες, και ποιοτικά στοιχεία. Η διεθνής βιβλιογραφία δείχνει ότι τα μοντέλα αυτά εμφανίζουν μεγαλύτερη προβλεπτική ακρίβεια ως προς τη μελλοντική πανεπιστημιακή επίδοση.

Κοινό συμπέρασμα των συγκριτικών μελετών είναι ότι οι σχολικοί βαθμοί, όταν είναι αξιόπιστοι, αποτελούν ισχυρό δείκτη ακαδημαϊκής επιτυχίας, ενώ τα τυποποιημένα τεστ λειτουργούν συμπληρωματικά, προσφέροντας συγκρισιμότητα μεταξύ διαφορετικών σχολικών πλαισίων.

Η ελληνική πραγματικότητα

Στην Ελλάδα, οι Πανελλαδικές Εξετάσεις αποτελούν εδώ και δεκαετίες τον κεντρικό μηχανισμό εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Παρά τις διαδοχικές μεταρρυθμίσεις, ο πυρήνας του

συστήματος παραμένει εξετασιοκεντρικός. Το βασικό του πλεονέκτημα —και σχεδόν το μόνο που χαιρεί καθολικής αποδοχής— είναι το αδιάβλητο της διαδικασίας.

Ωστόσο, η μονομερής εξάρτηση από γραπτές εξετάσεις έχει αναδείξει χρόνιες αδυναμίες: ενίσχυση της φροντιστηριακής εξάρτησης, περιφερειακές και κοινωνικές ανισότητες, καθώς και περιορισμένη σύνδεση της επίδοσης στις εξετάσεις με τη μακροπρόθεσμη ακαδημαϊκή πορεία των φοιτητών. Παράλληλα, ζητήματα όπως το περιεχόμενο σπουδών, οι μέθοδοι διδασκαλίας και η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών συχνά παραμένουν στο περιθώριο της δημόσιας συζήτησης.

Το Εθνικό Απολυτήριο ως ευκαιρία

Η συζήτηση για την καθιέρωση του Εθνικού Απολυτηρίου επανέρχεται ως πιθανή τομή. Εφόσον συνδυαστεί με αναβάθμιση της Τράπεζας Θεμάτων και με ουσιαστική ενίσχυση της ενδοσχολικής αξιολόγησης, μπορεί να αποτελέσει ένα μεταβατικό βήμα προς ένα πιο ισορροπημένο σύστημα.

Κεντρικό στοιχείο μιας τέτοιας προσέγγισης είναι η αξιοποίηση της σωρευτικής σχολικής επίδοσης, μέσω ενός δείκτη όπως το [HSGPA](#) (High School Grade Point Average). Η διεθνής έρευνα δείχνει ότι ο δείκτης αυτός αποτυπώνει όχι μια στιγμιαία επίδοση, αλλά τη συνέπεια, την αντοχή και την προσαρμοστικότητα του μαθητή σε βάθος χρόνου — χαρακτηριστικά που συνδέονται στενά με την επιτυχία στις πανεπιστημιακές σπουδές.

Συνδυαστικό μοντέλο εισαγωγής

Ένα ρεαλιστικό σενάριο για την ελληνική περίπτωση δεν προϋποθέτει την κατάργηση των Πανελλαδικών, αλλά τη μετεξέλιξή τους. Ένα συνδυαστικό μοντέλο θα μπορούσε να περιλαμβάνει:

- σταθμισμένο Εθνικό Απολυτήριο,
 - Πανελλαδικές Εξετάσεις με μειωμένο, αλλά καθοριστικό βάρος,
 - έναν περιορισμένο δείκτη σχολικής συνέπειας, βασισμένο σε αντικειμενικά δεδομένα.
- Με αυτόν τον τρόπο διατηρείται η εθνική συγκρισιμότητα, ενώ παράλληλα μειώνεται το ρίσκο μιας και μόνο εξεταστικής περιόδου.

Παιδαγωγικές και κοινωνικές συνέπειες

Η μετατόπιση του βάρους από το στιγμιαίο αποτέλεσμα στη μακροχρόνια μαθησιακή διαδρομή θα είχε πολλαπλές επιδράσεις. Οι μαθητές θα είχαν κίνητρο για συστηματική προσπάθεια σε όλη τη διάρκεια του Λυκείου, η Γ' Λυκείου θα έπαυε να λειτουργεί αποκλειστικά ως «προθάλαμος εξετάσεων» και η εξάρτηση από εξωσχολικούς μηχανισμούς προετοιμασίας θα μπορούσε να περιοριστεί.

Για τους εκπαιδευτικούς, η ενδοσχολική αξιολόγηση θα αποκτούσε ουσιαστικό θεσμικό βάρος, γεγονός που προϋποθέτει διαφάνεια, κοινά κριτήρια και συνεχή επιμόρφωση.

Συμπερασματικά

Η διεθνής εμπειρία δείχνει ότι τα πιο αποτελεσματικά και κοινωνικά δίκαια συστήματα εισαγωγής είναι εκείνα που συνδυάζουν πολλαπλές πηγές πληροφορίας. Για την Ελλάδα, η πρόκληση δεν είναι να επιλέξει ανάμεσα στις Πανελλαδικές και το Εθνικό Απολυτήριο, αλλά να τα εντάξει σε ένα συνεκτικό πλαίσιο που θα διατηρεί την αξιοπιστία και το αδιάβλητο, ενώ ταυτόχρονα θα αναβαθμίζει τον παιδαγωγικό ρόλο του Λυκείου.

Η παρούσα συγκυρία μπορεί να αποτελέσει μια τελευταία ουσιαστική ευκαιρία: να περάσουμε από τη λογική της αποστήθισης και της εξεταστικής πίεσης σε ένα σύστημα που επιβραβεύει τη σταθερή προσπάθεια, τον γραμματισμό και την κριτική σκέψη. Το αν αυτή η ευκαιρία θα αξιοποιηθεί, εξαρτάται από το κατά πόσο οι αποφάσεις θα βασιστούν σε τεκμηριωμένη γνώση και όχι σε πρόσκαιρους πολιτικούς συμβιβασμούς.

Ο Πρόεδρος

Ο Γραμματέας

Καθηγητής Νικόλαος Μ. Σταυρακάκης

Γεώργιος Ζησιμόπουλος

Βασικές πηγές / αναφορές

1. Wikipedia — *Gaokao* (εισαγωγή, 3+1+2 κ.λπ.). ([Βικιπαίδεια](#))
2. Άρθρα ειδήσεων για μέτρα anti-cheating Gaokao (Guardian / Washington Post / The Verge). ([The Washington Post](#)) (μπορεί να απαιτείται συνδρομή)
3. UCAS — επίσημος οδηγός συμπλήρωσης αίτησης & predicted grades. ([ucas.com](#))
4. ACT Research / τεχνικές αναφορές για predictive validity (ACT technical reports). ([ACT](#))
5. Ερευνητικές μελέτες / meta-analyses για HSGPA vs standardized tests (Geiser 2007; Allensworth 2020; άλλες μετα-αναλύσεις). ([files.eric.ed.gov](#))